

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΟΙΗΣΗΣ

Μάνα μὲ τοὺς ἔννια τοὺς γιούς καὶ μὲ τὴ
 μιά σου κόρη,
 τὴν κόρη τὴ μονάκριβη τὴν πολυαγαπημένη
 τὴν εἶχες δώδεκα χρονῶ κι ὁ ἥλιος δὲν
 τὴν εἶδε·
 στὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουζες, στ' ἄφεγγα τὴν
 ἐπλέκας,
 στ' ἄστρα καὶ στὸν αὐγερινὸ ἔφκειανες τὰ
 σγουρά της...

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ :

α.— Ζύγισμα, μελέτη τῶν γλωσσικῶν τό-
 νων καθ' ἑαυτῶν καὶ στὴ μεταξὺ τοὺς σχέσι
 (κυρίως τοῦ «Μάνα»). Μουσική. Ὁ δεκαπεντα-
 σύλλαβος· τομή· παύσεις· α' καὶ β' ἡμιστίχια
 μεταξὺ τοὺς καὶ συνολικά.

β.— Λέξεις καθ' ἑαυτὲς στὴ φράση καὶ στὴ
 μεταξὺ τοὺς προοδευτική (μέχρι συνολική) σχέ-
 ση. Οἱ γραμματικοὶ καὶ συντακτικοὶ τύποι οὐ-
 σιαστικά θεωρούμενοι (παράδειγμα: τὰ πρό-
 σωπα, τὰ γένη, τὸ «μάννα» ὑποκείμενο στοὺς
 στίχους), ἡ μεταξὺ τοὺς σχέση.

Μελέτη τῆς γλώσσας, ὅπως σὰν πραγμάτωση
 μιλάει στὸ ἀπόσπασμα τοῦ τραγουδιοῦ. Προ-
 χώρημα τῆς γλωσσικῆς μελέτης, βασικά στὴ
 σχέση μας μὲ τὸ τραγούδι, πραγματοποίηση
 ποίησης.

γ.— Ἑρμηνεία: μάννα (ἡ «μάννα» στὸ δημ.
 τραγούδι, χήρα, μητριαρχία(;), μητέρα - θεά,
 μητέρα - γῆ: Δήμητρα κλπ. καὶ οἱ ὅμοιες θεό-
 τητες στὸν κόσμον κλπ. ἀπὸ ποῦ καὶ γιατί ὁ
 ἰσχυρὸς τόνος) — «ἐννια» (ὁ ἀριθμὸς καὶ οἱ ὅ-
 μοιοι του στὸν κόσμον καὶ στὴν Ἑλλάδα) —
 «γιούς» (ἀκριτικά, μῆνες, τὰ παλληκάρια, οἱ
 ἥρωες κλπ.) — «μιά κόρη» (προσοχή στὴ λέ-
 ξη), «κόρη μονάκριβη» (γιατί;), «πολυαγαπη-
 μένη» (προσοχή στὴ λέξη) — «τὴν εἶχες»: ἀ-
 νάλυση — «δώδεκα χρονῶ» (τὸ δώδεκα στὸ
 δημοτικὸ τραγούδι: ὀλοκλήρωση, τέλειωμα
 καὶ ἑκκίνημα· ἐξέταση στὴν ἄμεση σχέση του
 μὲ τὰ παρακάτω — «ὁ ἥλιος δὲν τὴν εἶδε»
 (ἥλιος, φηγάρι, παραλογὲς τοῦ δράκοντα, οἱ
 μῦθοι τοῦ κόσμου πάνω σ' αὐτὰ: τὰ κορίτσια
 καὶ ὁ ἥλιος στὸ δημοτικὸ τραγούδι), «στὰ σκο-
 τεινὰ», «στ' ἄφεγγα», «τὴν ἔλουζες» (λουσίμο,
 τραγούδια πού τὸ ἀναφέρουν), «τὴν ἐπλέκας»
 (μαλλιά, ἀργαλειός, Περγεφόνη, φηγάρι, τρα-
 γούδια ξενιτειᾶς, Ὀδύσεια· μύση (Δανάη
 κλπ., ἡ μύση στὸν κόσμον, Ἐλευσίνα, Ἀδώ-
 νια, Ζαφειρὸς κλπ., Ἀνατολικοὶ μῦθοι στὰ
 καθέκαστά τους· συγκεκριμένη μελέτη) — «στ'
 ἄστρα καὶ στὸν αὐγερινό»: ἀνάλυση (καί: ἄ-
 στρα, αὐγερινός). Ἑρωτήσεις καὶ ἔρευνα δια-
 κῆς καὶ συνεχῆς ἑλεγχος τῶν στοιχείων, χω-

ρὶς δισταγμοὺς ἢ ἐνθουσιασμοὺς πού ξεκόβουν.
 Ἀναφορὰ στὴ λαϊκὴ δημιουργία καὶ θεώρηση
 τῶν ὅσα τῆς ζωῆς δγαίνουν καὶ ἐξετάζουμε.
 Συνολικὴ θεώρηση. Γλωσσικὸ καταστάλαγμα·
 τελειώσαμε ἢ συνεχίζουμε; Προσωπικὴ θέση καὶ
 ζωή.

δ.— Δομή. Στίχος, τομές, παύσεις, μουσι-
 κή, τόνοι καὶ κομμάτια τῆς ποιητικῆς γλώσσας.
 Ἡ φύση τοῦ στίχου· τραγούδι στιχικὸ ἔναντι
 τοῦ στροφικοῦ τῆς λόγιας ποίησης, μορφικὸ
 προχώρημα τοῦ στίχου μὲ τὰ δεδομένα χαρα-
 κτηριστικά τοῦ λαϊκοῦ δεκαπεντασύλλαβου
 τραγουδιοῦ (σκέψεις πάνω σ' αὐτό). Τὸ «μάννα»
 καὶ ἡ ἀφήγηση, οἱ ἐξάρσεις, οἱ τομές καὶ ἡ σχέ-
 ση μὲ τίς λέξεις. Ἐξέταση τονικοῦ καὶ μυθι-
 κοῦ φορτισμοῦ τῶν λέξεων = πάλι μελέτη τῆς
 γλώσσας μὲ προσπάθεια καθαρμοῦ τῶν γλωσσ-
 κῶν μας ἀναγκῶν, γλωσσικὴ μας ἀναφορὰ
 στὸ τραγούδι. Καὶ πάλι διάβασμα, ξεπέρασμα
 τῶν ἀναγκῶν ἐρμηνείας. Προσπάθεια ψυχικῆς
 ἀπλουστεύσεως, γλωσσικὴ ἀγωγή — τὸ τρα-
 γούδι λειτουργεῖ: ποίηση μέσα μας. Λιτότη-
 τα: τώρα μελέτη τοῦ τραγουδιοῦ.

ε.— Τὰ παραπάνω εἶναι ἐνδείξεις, οὔτε γιὰ
 τὸν γράφοντα ἐπαρκεῖς. Ἐλπίζουμε πάντως
 πὼς κατοχυρώνουν τίς μέχρι τώρα καὶ τίς ἐπό-
 μενες ΜΕΛΕΤΕΣ τῆς ΤΑΡΙΑΣ — καὶ πὼς
 ἀναλογικὰ ἐπισημαίνουν τὴ σημασία τῶν ἀνα-
 λόγων θεμάτων τῆς ΤΑΡΙΑΣ (γιὰ παράδει-
 γμα, τῆς ΜΝΗΜΗΣ).

ΓΛΩΣΣΑΣ

Βρέχει ὁ Θεὸς μὲ τὸ Θεό.

Ποιὸς εἶδε τὸ Θεὸ καὶ δὲ φοβήθηκε!

Μὴ σὲ παραῖδεῖ ὁ Θεός.

Δὲν ἔχεις τὸ Θεὸ σου!

Σ' ἀγαπᾶω μέχρι τὸ Θεό.

Ὁ Θεὸς νὰ σὲ κάψει.

Δὲ μὲ κόβει ὁ Θεὸς καλύτερα!...

Ἔπεσε ὁ οὐρανὸς καὶ μὲ πλάκωσε!

Νὰ πέσει φωτιὰ νὰ μὲ κάψει!

Εἶδε τὸν οὐρανὸ σφοντύλι!

«Ποῦ τελειώνει ὁ οὐρανός;»

Ἔφτασε στὸν οὐρανό.

— Οὐρανὲ καὶ ποιητὴ μου,

πὼς κοιμᾶμαι μοναχὴ μου;

ΣΩΚΡ. Α. ΣΚΑΡΤΣΗΣ